

ваним државама. Оне су деловале као малобројни, правни наследници РOMEЈСКЕ империје и уједно њени последњи издаци у XV веку.

Сажимајући значај ове књиге можемо закључити да је њен садржај слојевит и тематски педантно устројен. Он пружа систематску презентацију развоја, разноликости и места богослужбене употребе и поштовања чудотворних икона у Православној Цркви на просторима Византије. Осим заступљеног стила историографске наратије, аутор показу-

је добро познавање православног богословља иконе и иконоборачке контроверзе. Стога, ову књигу која је публикована у издању *Византiолошкої инстiтyтyа САНУ* препоручујемо као корисно штиво за црквено-историјске и литургиолошке дисциплине свеукупног теолошког спектра.

Ђакон Славиша Тубин

(slavisa.tubin91@gmail.com)

Епархија зворничко-тузланска

□

УДК / UDC: 27-67:7(049.32)

Теолошки погледи / Theological Views

Година / Volume LV

Број / Issue 2/2022,

стр. / pp. 386–389.

DOI: <https://doi.org/10.46825/tv/2022-2-386-389>

Одговорена питања

Владимир Коларић, *Хришћанство и уметности*

Теопoетика, књ. 1

Београд: Biblos Books, 2021.

167 стр. ; 20 cm

ISBN 978–86–6098–003–0

Једна од необичнијих особа, годинама присутна, али ненаметљиво, упркос жестоким текстовима на много поља, коју можемо претпоставити као важан фил-

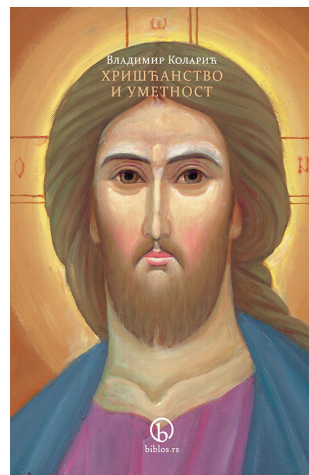
тер између световног у мир духа и душе јесте теоретичар умјетности и културе др Владимир Коларић. Ако бисмо жељели да важност позиционирања умјет-

ности у покушају или тежњи ка животу по Јеванђељу представи-мо у једном језгровитом, гномски снажном, врло конкретном лику, то би засигурно могли путем књиге овог аутора *Хришћанство и уметности* (Београд: Библиос, 2021). Но ипак, боље је поставити питање: зашто би то било неопходно? Наиме, приличан је број људи, који поведени Христовим животом, бојажљиво и са стрпљивошћу троше или творе умјетност, или то чине кроз трострука сита, посматрајући исту као ђавољу работу и скретање са Пута. Умјетност редефинисана изнова и изнова амплитудама цивилизацијских наклоности периода добија тај буквалистички премаз епоха и праваца који су експлицитно више биле наклоњени хришћанству, као и оних који су били реакционарни као бунтарски, те стога и демонизовани у садржини и рецепцији. Или како би се то могло прочитати код Флоровског да постоје традиционалне подјеле на *нормалне* и *кришћичне* епохе. Револтирани одблесак хришћанског живота биће чак и нека од најбољих умјетничких дијела разних врста умјетности. Немало је и тумачења да она као таква заправо јаче евоцира Бога и да у свом нихилизму заправо исписује интимну борбу ствараоца да продре до христолошког у себи. Питање умјетности у хришћанству треба повјерити теологији умјетности и то не у рејону

теолошких истраживања, већ теоретичара умјетности како би се добила правовјерна, објективна и надасве корисна слика кретања кроз умјетност.

У првом дијелу књиге Коларић изузетним кратким освртима личних промишљања на наречену тему за референцу бира текстове Светог Писма, док се у хипотезама којима вјешто жонглира називу сви палимпсести огромне ерудиције аутора која темељно изводи закључке које је тешко оспорити. Полазећи од идеје да „једино вера може понудити *очи*“ (Коларић 2021, 13), те тако „стално доносимо Бога у свет“ (Коларић 2021, 14), умјетност поставља као свједочанство снаге слободне воље која побија ушушканост у слободи као неку илузорност која није прагматски могућа, али јесте припадајућа, умјетност као опредмећивање онога „што су виделе наше *очи вере*“ (Коларић 2021, 14).

Хиперматеријалистичка савременост или пак њена хипервиртуелизована образаина са истом функцијом тражи од умјетности да се оправда с обзиром да она нема у својој суштини примарну могућност зараде. Њено

боголико трајање подразумева да естетичке категорије које носи немају та значења јер се свака од њих не посматра изоловано већ „у односу и из односа у однос“ (Коларић 2021, 15).

Умјетност тражи оправдавање постојања, а Коларић управо и обликује једну мапу ума постављајући је у релације према *очима вере, свештлости васкрсења, хлебу свакидашњем, џоштал(ишар) носћи, контексту и слободи, души, џајњи, смислу, лудилу, аскези, ојасности, лику и личности у умјетности, амбиваленцији и несводивости, слому*. Преиспитује и дакако изузетно комплексне односе фантастике и „других светова“, анархизму, „сложености света“. Реферирајући свим овим односима, повлачи и важну линију шта умјетност није, те јој на тај начин даје и једну универзалну дефиницију, што је још важније из ципела савремености. Рецимо да је можда данас најактуелније то питање ангажоване умјетности, која чак и кад је то била у ранијим епохама, могла је да остане у домену умјетничког, што данас није случај, а о томе аутор пише у сажетом тексту *Умјетности и џоштали(шар)носћ*. Здраве ангажованости нема и таква врста уметности је апсолутно супротстављена основном у умјетности, па и култури уопште – човјеку.

Важност ове књиге лежи у чињеници да је „наш свет некако дезоријентисан, без једног

центра, духовно и интелектуално збуњен и растројен“ (Георгије Флоровски, *Хришћанство и култура*, Библиотека „Руски боготражитељи“, прев. Дејан Аничич, 2. издање (Београд: Логос, 2005), 6), удаљен од вјере и садржаја вјере која надањује, а Коларић пише из позиције хармонично уређеног у Христу. Да ствари нису једнозначне, иако их догма испрва таквима тражи, показује Коларићев силазак у средиште ствари. Не преза од тога да постави, али што је још важније и самоувјерено одговори на питања која суштински тресу појам умјетности у најпрогресивнијим правцима, држећи се Писма управо онако како нам је дато на располагање – као приручник за живот у Христу. И онда можемо са лагодом, као и Коларић да разговарамо о свим умјетничким производима од концептуализма Ворхола и до домаће сцене Дејана Алексића, Драгана Хамовића и других, те да се бавимо различитим форматима од онлајн изложби (*Корелације* Олге Јеврић и Коље Божовића) до стрипа (*MI5*, Гранта Морисона и Френка Квајтлија) и филма.

Оно што је друга страна књиге пред нама јесте и њен други дио који је конкретнији у смислу да је чине прикази појединих умјетничких појава из наше савремености. Међутим и ту је занимљиво издвојити Коларића као заиста уникатну звијезду на српском културном небу.

Спој драме и хришћанства, темељно познавање савремених сцена шире културе и толико снажно повезивање са нашом је апликација која вас, за разлику од свих других, не троши у позадини, већ надахњује, рехабилитује и храни до истинског усхићења читања. Поврх свега, она нас чува од погибелџи духа и даје нам прилику да у широком спектру умјетничких производа са свих мериђана препознамо Христа. На постављено питање: „Па зар наше

— наспрам Божјег убого — стваралаштво може да се заснива на другим принципима?“ (Коларић 2021, 14), аутор одлично реторски објашњава да заправо Љубав јесте међу нама.

Јелена Калађиђа
(jela.knjiga@gmail.com)

ЈУ Народна библиотекa „Филић

Вишњић“

Бијељина, Република Српска, БиХ

□

УДК / UDC: 322(049.32)
32:2(049.32)

Теолошки погледи / Theological Views
Година / Volume LV
Број / Issue 2/2022,
стр. / pp. 389–392.

DOI: <https://doi.org/10.46825/tv/2022-2-389-392>

Нови прилог изучавању узајамних односа религије и политике

Мирољуб Јевтић, *Политика се родила из религије*

Београд: Центар за проучавање религије и верску толеранцију, 2022.

241 стр. ; 24 cm.

ISBN 978–86–87243–20–0

Сасвим недавно публикова-
на је нова књига професора др
Мирољуба Јевтића, који је у на-
шој научној и широкој јавности
најпознатији као дугогодишњи
предавач предмета *Политико-*

логија религије, то јест политико-
лошке научне дисциплине чији
је управо он и оснивач и коју је,
по први пут на светском академ-
ском плану, увео у редовну на-
ставу на Факултету политичких